

MIMOŘÁDNÁ SCHOPNOST PORODNÍKA

Byla to rána z čistého nebe. Šok. Znamý a oblíbený porodník MUDr. Václav Haluza spáchal sebevraždu. A ještě k tomu jak. Zalezl do starého dřevníku na své chatě a v rychlém sledu spolykal nejméně padesát diazepamů, vylezl na žebřík, strčil hlavu do připravené oprátky a prostřelil si hlavu. Měl to pojištěné důkladně. Nikdo to nechápal. Proč? Byl v nejlepších letech, před půl rokem velkolepě oslavil pětapadesát. Měl šťastné manželství a čtyři krásné a úspěšné děti. Úspěšný byl i on sám. Byl primářem v nemocnici a měl i vlastní soukromou praxi. Jako uznávaný porodník byl slušně bohatý. Veliká moderní vila, několik dalších nemovitostí, drahá auta, často jezdil na exotické dovolené. Navíc byl zdravý a silný, stále sportoval. Ve městě byl vážený a oblíbený. Kdyby chtěl, mohl být už dávno starostou nebo poslancem, ale on neměl žádné mocenské ambice a nechtěl opustit svůj obor. Tak proč to tedy udělal? Proč mu tak strašně záleželo na tom, aby se ta sebevražda povedla. Nezanedbal po sobě žádný dopis na rozloučenou. Ani žena ani děti nechápaly vůbec nic. Existuje pouze jediný člověk, který to věděl. A tím člověkem jsem, dámy a pánové, já. Jmenuji se Vavřinec Matýsek a s nebožtíkem jsme byli spolužáci na gymnáziu, posléze i na lékařské fakultě. Jen on se stal porodníkem a já psychiatrem. Stýkali jsme se prakticky stále, občas na pivu, ale častěji na lyžích nebo na volejbalu. A taky jsme spolu chodili na houby, to byla další naše společná vášeň. A tak jsem díky tomuto letitému kamarádství, ale také díky své profesi už dlouho věděl o jeho velkém problému.

Jistě pochopíte, že jsem si to musel nechat pro sebe. Nedovedu si ani představit komu a jak bych to mohl sdělit nebo s kým bych se mohl poradit. Jistě bych byl za blázna. Ostatně i já jsem byl dlouho přesvědčen, že Vaškovi přeskočilo. Až po letech jsem pochopil, že nikoliv. Naopak na zbláznění jsem byl potom zralý sám. Nebylo lehké s tím žít. No, nyní už vám mohu vše v klidu vyprávět. Za chvíli poznáte proč. Nyní se ale musím vrátit o třicet let zpátky a vzít to pěkně od začátku.

Ten den měl mladý lékař Václav Haluza divnou náladu. Měl za sebou od rána tři úspěšné porody. Žádná komplikace, všechny děti krásné a zdravé. Ale když pomáhal na svět tomu poslednímu, zažil něco zcela neobvyklého. Držel v ruce malou hlavičku a pomáhal statečně bojujícímu klukovi na svět. Avšak najednou se stalo něco, co dosud nezažil a pro co neměl vůbec žádné racionální vysvětlení. Před očima se mu promítl jakýsi divný krátký film. Viděl v něm nějakého mladíka, jak drží v ruce nůž a zuřivě bodá do staré ženy. Hrozné. Václav Haluza se viditelně zachvěl a na pár vteřin ztratil koncentraci. A sestra na sále si toho hned všimla. „Je vám něco, pane doktore?“ Doktor se oklepal, podivnou halucinací, co by to také jiného

mohlo být, zahnal a pokračoval v práci. Porod dopadl, jak už bylo řečeno, dobře, ale Václav Haluza měl ještě několik dní podivný pocit, kdykoliv si na to vzpomněl, což ale bylo několikrát denně. Vůbec tomu nerozuměl. Ta halucinace byl strašně silná a živá. Byl přesvědčen, že to nebyla náhoda a rozhodně před tím, ostatně jako vůbec nikdy, nepožil žádnou halucinogenní drogu. Ani alkoholu se nejméně tři dny neloknul. V boha ani jiné nadpřirozené jevy nikdy nevěřil. Byl to pragmatický a racionálně uvažující vzdělaný člověk. Nemohl se ani nikomu svěřit, vždyť co by mu měl vlastně říkat? A tak to držel v sobě několik dní. Snad po deseti, dvanácti dnech to začalo pozvolna slábnout, až to vyšumělo. Ovšem asi za čtvrt roku se něco podobného opakovalo. Jen s tím rozdílem, že tentokrát neznámý adolescent polil benzínem psa uvázaného na řetězu a pak ho zapálil, přičemž se náramně bavil. A opět se to stalo během porodu. Opravdu ale Václav znejistěl, když se mu to stalo potřetí. Mladá snědá prostitutka sypala nadměrnou dávkou silného uspávacího prášku do vína svému zákazníkovi. Ten upadl do bezvědomí, z nějž se již neprobral. A prostitutka ho obrala o vše, co mělo nějakou cenu a klidně odešla od umírajícího. A on jako porodník zrovna při tom živém snu držel v ruce hlavičku snědého děvčátka. Tehdy poprvé pojal podezření. Další halucinace už ho nijak nepřekvapovaly. Časem si na ně zvyknul a až po nějakých pěti letech se s tím svěřil mě. Vyšetřil jsem ho, ale neshledal jsem na něm žádné jiné projevy nějaké nemoci. Václav jinak fungoval bezvadně. Poradil jsem mu, aby si ty své halucinace zapisoval. Zavedl si proto knihu, koupil si tlustou, jako by věděl, že toho bude hodně. Vždy přesně zapsal datum a čas porodu, jeho průběh a všechny údaje o miminku. A pod to popsal svou halucinaci.

Léta běžela a kniha se plnila. Vlastně ne kniha, ale knihy. Václav Haluza si zavedl knihy dvě. Neobjevovali se totiž halucinace jen negativní, ale přicházeli i pozitivní. Viděl například hasiče, jak vynáší dítě z plamenů, viděl chlapce, jak zachraňuje kamaráda z ledové řeky nebo také dívku, jak stojí na stupních vítězů a na stožár stoupá česká vlajka. Halucinací léty přibývalo, až je měl téměř při každém porodu. Ověřené zatím nic neměl, ale byl si už jistý, co to znamená. A jednou se opět objevil u mě v ordinaci. Ohlásil se předem a přišel odpoledne po pracovní době. Byli jsme sami a nikdo nás nerušil.

Václav vytáhl své knihy a řekl:

„Tak už to mám potvrzené. Věděl jsem to dávno, ale teď to mám potvrzené.“
Moc jsem tomu nerozuměl: „A co máš potvrzené?“

Otevřel knihu v modrých deskách a s velikým srdcem.

„Tady, podívej se. Tenhle záznam je starý 15 let. Tehdy jsem rodil, Filipa Váňu. A viděl jsem film, jak nějaký kluk hraje na housle před plným velkým sálem. A pak dostal nějakou cenu. A teď se podívej na tohle.“ A předložil mi noviny, ve kterých byl zatržený článek s titulem: Mladý houslista uchvátil publikum i porotu. A v článku se psalo jak na mezinárodní soutěži mladých houslistů dostal nejvyšší ocenění patnáctiletý Filip Váňa z České republiky.

„Ale to není všechno,“ pokračoval Václav, „koukej se dál. Tady.“ To měl pro změnu otevřenou knihu v hnědých deskách s černým křížem. „Před třinácti lety jsem rodil Hynka Kolouška. Krásný jméno má. A viděl jsem, jak ještě se dvěma dalšími výrostky kopou do nějaké paní a pak ji obraly o vše, co se dalo. A podívej se tady.“ Opět přede mě položil noviny, ve kterých byl článek, jak tři nezletilí pachatelé k smrti ukopali a pak okradli důchodkyni. A Václav pokračoval: „Jména v novinách nejsou, ale ověřil jsem si, že jeden z těch tří byl Hynek Koloušek. Všichni byli na útěku z polepšovny. A mám tady ještě další dva potvrzené případy. Vavříku, já u každého dítěte, které rodím, vidím jeho osud. To je hrozný. Já ti předem vím, že rodím vraha!“ Mlčel jsem a tupě civěl střídavě do jeho knihy a do novin. Nebylo pochyb. Václav měl pravdu. Je to hrozný. Nevěděl jsem, co říci. Po dlouhé pauze první promluvil Václav.

„Vavříku, co mám dělat? Už se tím trápím několik let, ale poslední rok, tedy od té doby, co to mám ověřené, nemyslím na nic jiného. Já rodím vrahy a vím o tom. Rodím zloděje, násilníky, kriminálníky. Víš, na co já myslím? Že kdyby se ta mimina narodila mrtvá nebo hned umřela, tak zabráním vraždě. Ale to bych musel vraždit sám! Chápeš to?“

Chápal jsem to, ale žádné řešení mě nenapadlo.

„Jenže, když zabiji dvě tři, tak i kdybych to udělal šikovně a nepřišlo se na to, tak ztratím důvěru a budou mě kontrolovat. Budu porodník, kterému umírají novorozeňata. A stejně nevím, jak bych to dělal. A navíc bych to ani nedokázal. Představ si to, zabít malý mimino. Já doktor, mám zabíjet? No jo, ale když nezabiju, tak jsem vlastně taky vrah. Vavříku, kamaráde, zavři mě do blázince, já se z toho stejně musím zbláznit. Jestli jsem to už neudělal.“ Ne, blázen nebyl. Vše jsem mu věřil, ale nevěděl jsem, co s tím. Copak může jít s těmi knihami na policii? Anebo je nějak zveřejnit? A i kdyby šel, tak co kdo může udělat. Třeba by mu i uvěřili, ale stejně by ta mimina nikdo nemohl navždy uspat. Člověk tomu uvěřit může, ale zákon takový argument neuzná. A soudce potom také ne. Asi by to bylo ještě horší. Takhle třeba ten vrah, tedy budoucí vrah, může udělat někomu radost, může potěšit některé lidi, může si žít pokojným životem. Než přijde ten jeho den a on udělá to, co měl předurčené. Ale i kdyby všichni věřili Václavovým vidinám, tak co by se mohlo stát? Potencionálního vraha by preventivně zavřeli do past'áku, hlídali by ho, motalo by se kolem něho několik psychologů, stálo by to spoustu peněz a pak by stejně přišel den, kdy uteče a zabije. Proboha, s tímhle věděním se nedá přece žít.

Vyhověl jsem příteli a hospitalizoval jsem ho v léčebně. Zařídil jsem mu pěknou, daleko od bydliště. Snad si tam odpočne, vysadí z práce a třeba halucinace ustoupí.

Václav se „lčil“ půl roku. Navštěvoval jsem ho. Cítil se dobře. Přestal na to všechno myslet a vracel se mu jeho bývalý elán. Ale do konce života tam být

nemohl. Mluvili jsem spolu i o invalidním důchodu, ale to odmítl. Prý zase zkusí pracovat.

Nepomohlo to. Už při prvním porodu zase viděl film. A při každém dalším také. A bylo to čím dál horší. Jak čas běžel, tak přibývaly případy, kdy se mu potvrzovaly jeho vidiny. A nejen to. Potkával běžně děti, a už i dospělé, které kdysi rodil a o kterých věděl, že za pár let nebo i dní spáchají zločin. A nemohl dělat nic. Vůbec nic.

O Václavově úmyslu odejít jsem věděl. Zkoušel jsem mu to rozmluvit, ale bylo to marné. Naděje na úspěch byla o to menší, že jsem ho chápal a vnitřně jsem mu to i schvaloval. Nedovedl jsem si představit, že sám bych s tím dokázal žít. Spíše jsem ho obdivoval, že vzdoroval tak dlouho.

Seděli jsme u mě na chalupě a pili kávu. Moc jsme toho nenamluvili, protože vše jsme si řekli už dřív. Vstal jsem a otevřel láhev koňaku a nalil každému sklenku. Pak jsme si t'ukli a já jsem místo obligátního „na zdraví“ řekl: „Tak šťastnou cestu, příteli.“ Václav se trošičku usmál a odpověděl: „V nebe nevěřím, ale pochopil jsem, že existuje peklo. Snad tam nebude tak zle, jako tady. Sbohem kamaráde.“ Pak jsme do sebe převrátili skleničky a objali se. A tu jsem zažil něco, co jsem za celý život nepoznal. Jak jsme stáli v objetí, cítil jsem zvláštní chvění, až brnění v celém těle. A také velké teplo. Krev ve mně najednou proudila rychleji a já jsem měl pocit, že mi něco proudí do těla. Potom jsme se pustili, Václav vzal ty své knihy a beze slova odešel do své chalupy asi 100 m od té mé. Tedy přesněji řečeno nešel do chalupy, ale do malého dřevníku na dvorku. Ještě před tím, ale zapálil už připravené ohniště, nechal oheň pořádně rozhořet a potom přiložil ty své knihy. Já jsem si seděl na verandě a sledoval jsem plameny a kouř. Pak Václav zašel dovnitř a dál už to víte.

Uplynulo pár let. Jako pracující důchodce jsem si vzal menší úvazek v domově důchodců. A tam se mi to stalo. Asi po třech týdnech od mého nástupu jsem vyšetřoval takového milého staříka, když jsem náhle ztratil koncentraci a před očima jsem uviděl jakýsi film. V něm mladý prokurátor doslova řve u soudu něco o vlastizradě, o službě západním mocnostem, rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, okrádání pracujícího lidu a podobně. Na lavici obžalovaných seděl se sklopenou hlavou postarší sedlák a za chvíli si vyslechl rozsudek: 15 let těžkého žaláře. A tohle se mi pak mnohokrát opakovalo. Jednou jsem viděl hezkou ženu, jak týrá vlastní děti, jednou zas dívku, jak křivě obviňuje nějakého muže ze znásilnění, jindy zase jakéhosi politika, jak přijímá milionový úplatek a podobně. Vážení, bylo mi to jasné hned. Já jsem od Václava převzal jeho schopnost, akorát, že jsem neviděl do budoucnosti, ale do minulosti. Bylo to hrozné. Jak jsem měl proboha pomáhat staříkovi, když jsem věděl, že kdysi zabil svého soka v lásce a ještě to hodil na jiného, který za to byl nevinně potrestán? Jak jsem

měl pomáhat babičce, když jsem věděl, že celý život kradla jako straka? Ale co jsem mohl dělat? Přece jsem je nemohl zabít. Já jsem jim dokonce nemohl ani odepřít pomoc. Ne, nedokázal jsem tam pracovat a po půl roce jsem odešel. Ale nepomohl jsem si. Stávalo se to na ulici, v obchodě, v autobuse, zkrátka já ty filmy viděl každou chvíli. A před sebou jsem měl milého dědečka nebo pěknou babičku nebo nějakého nemohoucího člověka jak se belhá o berlích. A jen já jsem věděl, že to jsou zločinci, lumpové, grázlové a někdy i vrahové, kterým se podařilo utéci před spravedlností. Jednou jsem se neovládl a starému pánovi, který se belhal o francouzských holích jsem řekl: „Ty hnusnej, odpornej vrahu!“ Pak jsem ho povalil na zem a utekl. Ale klid mi to nepřineslo. Naopak, měl jsem výčitky svědomí. Věděl, jsem, že nemůžu nikam jít, nikomu se svěřit. Zavřeli by mě do blázince a já bych ty filmy viděl i tam. Měl jsem jen dvě cesty. Buď se doopravdy zbláznit anebo ...

Dopis na rozloučenou jsem nepsal. Ani jsem se s nikým nešel rozloučit. Co kdyby někdo další tu schopnost ode mne přebрал. Vše jsem si připravil podle Václavova příkladu. Jakkak se mu v tom pekle asi daří? Snad se tam spolu potkáme. Vešel jsem do dřevníku, kde bylo vše nachystané.

Vše, co jsem vám právě dovyprávěl se skutečně stalo. Píši vám to z pekla. Věřte tedy, že opravdu existuje. S Václavem často sedíme a koukáme se takovým kukátkem nahoru na lidi. Víme, co kdo udělá anebo už udělal. Mnohé z vás tady co nevidět přivítáme. Ano, třeba zrovna vás ...

Leden 2011